

Ващенко Олександра Володимирівна

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ, Україна

СУСПІЛЬНО-ГЕОГРАФІЧНА ОЦІНКА ФОРМУВАННЯ ТРУДОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ КИЇВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Мета. Метою даної статті є оцінка формування трудового потенціалу Київської області з позицій суспільної географії.

Методика. Обґрунтовано доцільність використання сукупності методів дослідження з акцентом на взаємодоповнюючих та взаємоперевіряючих методах – факторному аналізі, кластерному аналізі методі індексів. При цьому як для обрахунків з метою визначення місця Київської області серед інших регіонів так і внутрішньо регіональних відмін аналіз показників індикаторів запропоновано здійснювати за наступною послідовністю: нормалізація показників-індикаторів (враховуючи їх стимулюючий та дестимулюючий вплив); розрахунок агрегованих індексів – агрегування показників-індикаторів у індекси за аспектами трудового потенціалу; обчислення блочних індексів освітньо-культурної, медично-екологічної, демографічної та економічної підсистем розрахунок інтегрального індексу розвитку трудового потенціалу.

Результати. Визначено підходи до суспільно-географічної оцінки формування трудового потенціалу Київської області. Визначено центр-периферійні закономірності розвитку трудового потенціалу районів Київської області. Виявлено існування декількох чітких усереднених центр-периферійних закономірностей у Київському регіоні: із зростанням порядку сусідства районів зростає трудовий потенціал; значення індексу розвитку культури, спадає значення демографічного, економічного індексу, значення факторних ваг економіко-культурного фактору серед районів спадає.

Визначена просторова модель «центр-периферії» за рівнем розвитку трудового потенціалу у Київській області, підтверджено і виявлено центр-периферійні закономірності його формування та використання.

Наукова новизна. Наукова новизна полягає у зробці просторової моделі «центр-периферії» за рівнем розвитку трудового потенціалу серед районів Київської області

Практична значимість. Дане дослідження є основою для проведення комплексного суспільно-географічного аналізу розвитку трудового потенціалу регіону. Його результати можуть стати основою для встановлення перспективних напрямів зростання трудового потенціалу Київської області; делімітація просторової моделі «центр-периферії» розвитку трудового потенціалу регіону спрямована на врахування її особливостей при прийнятті управлінських рішень. Розкрито особливості формування та використання трудового потенціалу в Україні та відповідний вплив суспільно-географічних чинників. За інтегральним рангом оцінки формування та використання трудового потенціалу виділено п'ять груп регіонів. Дана стисла характеристика виділених груп регіонів щодо ролі у формуванні трудового потенціалу їх регіональних центрів, у відповідності до рівня диверсифікованості економіки та впливу на соціально-культурний розвиток регіону та країни в цілому, визначених у статті суспільно-географічних факторів розвитку трудового потенціалу.

Ключові слова. трудовий потенціал, модель «центр-периферія», суспільно-географічна оцінка, Київська область.

Ващенко Александра Владимировна

Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко, Киев, Украина

ОБЩЕСТВЕННО-ГЕОГРАФИЧЕСКАЯ ОЦЕНКА ФОРМИРОВАНИЯ ТРУДОВОГО ПОТЕНЦИАЛА КИЕВСКОЙ ОБЛАСТИ

Цель. Целью данной статьи является оценка формирования трудового потенциала Киевской области с позиций общественной географии.

Методика. Обоснована целесообразность использования совокупности методов исследования с акцентом на взаимодополняющих и взаимопроверочных методах – факторном анализе, кластерном анализе методе индексов. При этом как для вычислений с целью определения Киевской области среди других регионов так и внутренне региональных различий анализ показателей индикаторов предложено осуществлять по следующей последовательности: нормализация показателей-индикаторов (учитывая их стимулирующее и дестимулирующее влияние) расчет агрегированных индексов – агрегирования показателей-индикаторов в индексы по аспектам трудового потенциала; вычисления блочных индексов образовательно-культурной, медико-экологической, демографической и экономической подсистем расчёт интегрального индекса развития трудового потенциала.

Результаты. Определены подходы к общественно-географической оценке формирования трудового потенциала Киевской области. Определены центр-периферийные закономерности развития трудового потенциала районов Киевской области. Обнаружено существование нескольких четких усредненных центр-периферийных закономерностей в Киевском регионе: с ростом порядка соседства

районов растет трудовой потенциал; значение индекса развития культуры, приходит значение демографического, экономического индекса, значение факторных весов экономико-культурного фактора среди районов спадает.

Определена пространственная модель «центр-периферии» по уровню развития трудового потенциала в Киевской области, подтверждается и обнаружен центр-периферийные закономерности его формирования и использования.

Научная новизна. Научная новизна заключается в разработке пространственной модели «центр-периферии» по уровню развития трудового потенциала среди районов Киевской области.

Практическая значимость. Данное исследование является основой для проведения комплексного социально-географического анализа развития трудового потенциала региона. Его результаты могут стать основой для установления перспективных направлений роста трудового потенциала Киевской области; делимитация пространственной модели «центр-периферии» развития трудового потенциала региона направлена на учет ее особенностей при принятии управленческих решений. Раскрыты особенности формирования и использования трудового потенциала в Украине и соответствующее влияние общественно-географических факторов. По интегральному рангу оценки формирования и использования трудового потенциала выделено пять групп регионов. Данная краткая характеристика выделенных групп регионов по роли в формировании трудового потенциала их региональных центров, в соответствии с уровнем диверсификации экономики и влияния на социально-культурное развитие региона и страны в целом, определенных в полу общественно-географических факторов развития трудового потенциала.

Ключевые слова. трудовой потенциал, модель «центр-периферия», общественно-географическая оценка, Киевская область.

UDC 911.3:316:331:(337-06)

<https://doi.org/10.17721/2308-135X.2019.53.92-97>

Vashchenko Oleksandra Volodymyrivna

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Kyiv, Ukraine

HUMAN GEOGRAPHICAL EVALUATION OF FORMATION OF LABOR POTENTIAL OF KIEV REGION

Aim. The purpose of this article is to assess the formation of the labor potential of the Kiev region from the standpoint of social geography.

Methodology The expediency of using a set of research methods with an emphasis on complementary and cross-checking methods — factor analysis, cluster analysis, index method, is substantiated. Moreover, both for calculations in order to determine the Kiev region among other regions and internally regional differences, it is proposed to analyze indicator indicators in the following sequence: normalization of indicator indicators (taking into account their stimulating and destimulating effect), calculation of aggregated indices - aggregation of indicator indicators into indices by aspects of labor potential; calculation of block indices of educational, cultural, medical, environmental, demographic and economic subsystems; calculation of the integral index of the development of labor potential.

Findings. The approaches to the socio-geographical assessment of the formation of the labor potential of the Kiev region are determined. The center-peripheral patterns of development of the labor potential of the districts of the Kiev region are determined. The existence of several distinct averaged center-peripheral patterns in the Kiev region has been discovered: with increasing order of neighborhood neighborhoods, labor potential grows; the value of the cultural development index, comes the value of the demographic, economic index, the value of the factor weights of the economic and cultural factor among the regions decreases.

The spatial model of the “center-periphery” is determined by the level of development of labor potential in the Kiev region, the center-peripheral patterns of its formation and use are confirmed and discovered.

Scientific novelty. Scientific novelty lies in the development of a spatial model of “center-periphery” in terms of the development of labor potential among the districts of the Kiev region.

Practical significance. This study is the basis for a comprehensive socio-geographical analysis of the development of the labor potential of the region. Its results can become the basis for establishing promising areas of growth in the labor potential of the Kiev region; delimitation of the spatial model of the “center-periphery” of the development of the labor potential of the region is aimed at taking into account its features when making managerial decisions. The features of the formation and use of labor potential in Ukraine and the corresponding influence of socio-geographical factors are disclosed. According to the integral rank of assessing the formation and use of labor potential, five groups of regions have been identified. This brief description of the distinguished groups of regions by their role in shaping the labor potential of their regional centers, in accordance with the level of economic diversification and the impact on the socio-cultural development of the region and the country as a whole, defined in the gender of socio-geographical factors of labor potential development.

Keywords. labor potential, “center-periphery” model, socio-geographical assessment, Kiev region.

Постановка проблеми. Дослідження рівня розвитку трудового потенціалу районів Київської області із позицій суспільної географії спрямоване на виявлення закономірностей його

просторового прояву. Суспільно-географічна оцінка розвитку трудового потенціалу Київської області має одне з ключових значень для диспропорції за рівнем розвитку трудового потенціалу; визначення перспективних напрямків зростання трудового потенціалу Київської області; виявлення варіантів стратегій розвитку трудового потенціалу на найближчу перспективу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Існують різні підходи до виділення та аналізу факторів формування трудового потенціалу регіону. Галом, на формування та використання трудового потенціалу регіону впливає низка чинників, проте серед науковців не існує єдиної класифікації факторів, що в загальному перегукуються між собою. Також проблематикою дослідження трудових ресурсів в Україні займалися такі вчені, як Г. Баб'як [1], М. Долішній [2], Ю. Заволоки [3], Л. Згалат-Лозинська [4], Н. Мезенцевої [5], С. Л. Нємець [6] С. Пирожков [7], А. Панкратов [8], В. Попов В. [9], В. Приймак [10], К. Сегіда [11], Н. Слівінська [12].

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Незважаючи на активізацію досліджень трудового потенціалу регіону в останній час, недостатньо розробленими залишаються питання суспільно-географічної оцінки трудового потенціалу регіону.

Формулювання цілей статті. Саме тому, метою даної статті є розробка на основі суспільно-географічної оцінки центр-периферійної моделі розвитку трудового потенціалу Київської області. Основними завданнями статті є виявлення центр-периферійних закономірностей розвитку трудового потенціалу Київської області як підґрунтя для виявлення напрямів її соціально-економічного розвитку.

Виклад основного матеріалу. Для того щоб оцінити динаміку впливу основних суспільно-географічних факторів на розвиток трудового потенціалу районів Столичного регіону було здійснено два факторних аналізи у програмному пакеті Statistica. Перший факторний аналіз розвитку трудового потенціалу 24 районів за значенням чотирьох блочних індексів був здійснений для початку дослідницького горизонту (2010 р.), а другий факторний аналіз мав на меті виявити фактори розвитку трудового потенціалу наприкінці дослідницького горизонту (2016 р.).

Спершу було визначено оптимальну кількість суспільно-географічних факторів у розрізі досліджуваних років, звісно ж для цього показники, що включені до аналізу, зазнали стандартизації. Критерієм виділення оптимальної кількості факторів був критерій кумулятивного відсотка, коли до уваги беруться лише ті фактори, що сумарно складають більше 75% дисперсії вихідних даних. Результати факторного аналізу за 2010 р. вказують на те, що за силою впливу на розвиток трудового потенціалу Київської області соціально-економічний фактор є сильнішим за екологічний фактор, оскільки соціально-економічний фактор охоплює 60,9% загальної дисперсії, а екологічний фактор – лише 25,9%. Не змінилась ця факторна ієрархія, за силою впливу на розвиток трудового потенціалу, і у 2016 р., адже на соціально-економічний фактор наприкінці дослідницького горизонту припадало 53,3% загальної дисперсії, а на екологічний фактор на половину менше – 27,3%. Проте, легко можна помітити, що за період 2010-2016 рр. частка факторів розвитку трудового потенціалу у загальній дисперсії зазнала змін, а саме: на 7,6% зменшилась питома вага соціально-економічного фактору, а питома вага екологічного фактору навпаки зросла на 1,4%. Тобто, у 2016 р. сила впливу соціально-економічного фактору на розвиток трудового потенціалу Київщини була слабшою, ніж у 2010 р., а сила впливу екологічного фактору, у тому ж ключі порівняння, навпаки зміцнилась, хоча ієрархія сили впливу факторів залишилась незмінною – найсильнішим є соціально-економічний фактор, а найслабшим є екологічний фактор.

Описані вище зміни у силі впливу факторів є свідченням того, що існують ще якісь латентні фактори, що впливають на розвиток, формування та використання трудового потенціалу Київської області. Загалом, вплив латентних факторів протягом 2010-2016 рр. зріс з 13,2% до 19,4% загальної дисперсії (питома вага соціально-економічного фактора та екологічного фактора від загальної дисперсії у 2010 р. складала 86,8%, а у 2016 р. вже 80,6%). Латентними факторами розвитку трудового потенціалу Столичного регіону можуть бути такі, як управлінський фактор, інституційний фактор, загальнонаціональний фактор (економічна та військово-політична криза в країні) тощо. Отримані результати дозволили нам виявити центр-периферійні закономірності розвитку трудового потенціалу районів Київської області. Проаналізувавши просторову диференціацію розвитку трудового потенціалу у розрізі районів Столичного регіону було виявлено існування ареальності та фрагментарності у розподілі даного потенціалу (рис. 1). Майже весь конкурентоздатний трудовий потенціал Київської області зосереджений у північному ареалі, що об'єднує райони-сусіди Києва 1-го і 2-го порядку із високим значенням інтегрального рангу розвитку трудового потенціалу – К.-Святошинський, Вишгородський, Броварський, Бородянський

та Іванківський райони. І лише один район серед районів-лідерів за розвитком трудового потенціалу знаходиться окремо від інших – П.-Хмельницький район.

Буферні райони за рівнем розвитку трудового потенціалу сформували один окремий осередок (Тетіївський район) та один величезний ареал, що складається із 7 районів – Фастівський, Васильківський, Білоцерківський, Кагарлицький, Миронівський, Богуславський та Бориспільський. До районів даного типу належать всі без винятку порядки сусідства відносно столиці країни – від районів 1-го до районів 4-го порядку сусідства.

Рис. 1. Типізація районів Київської області за рівнем розвитку трудового потенціалу

Група районів-аутсайдерів за значеннями інтегрального рангу розвитку трудового потенціалу є дуже неоднорідною як у сусідському, так і у просторовому плані. Група об'єднує в собі райони-сусіди різних порядків сусідства (від 1-го до 4-го порядку), що утворюють окремі осередки (Макарівський та Обухівський райони) і два ареали районів-аутсайдерів у просторовій структурі Київської області – 1) східний ареал складається із Баришівського, Згурівського та Яготинського районів; 2) південно-західний ареал складається із Сквирського, Володарського, Ставищенського, Таращанського і Рокитнянського районів.

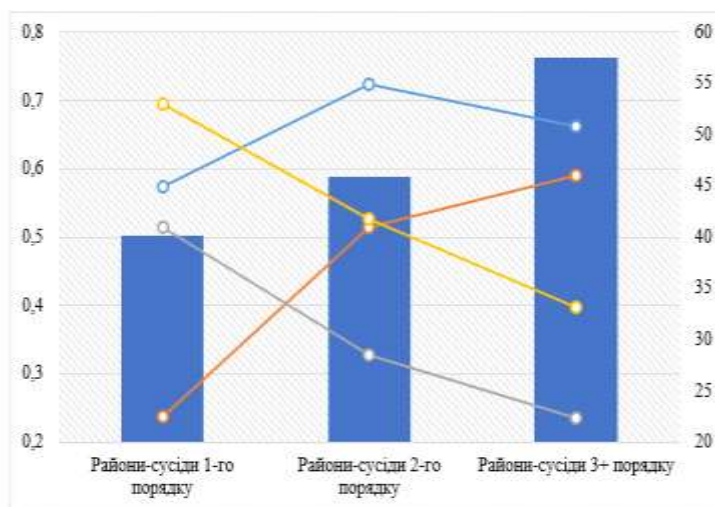

Рис. 2. Центр-периферійний профіль формування та використання трудового потенціалу у районах Київської області

Загалом, проаналізувавши центр-периферійні закономірності розвитку та формування трудового потенціалу на Київській області (рис. 2) було виявлено існування декількох чітких усереднених центр-периферійних особливостей (за порядком сусідства районів відносно Києва):

1) із зростанням порядку сусідства зростає і інтегральна ранг розвитку трудового потенціалу районів;

2) із зростанням порядку сусідства зростає і значення індексу культури районів (коефіцієнт кореляції рівний 0,51);

3) із зростанням порядку сусідства районів значення демографічного індексу спадає (коефіцієнт кореляції дорівнює -0,5);

4) із зростанням порядку сусідства районів значення економічного індексу спадає (коефіцієнт кореляції дорівнює -0,75);

5) із зростанням порядку сусідства районів значення факторних ваг економічно-культурного фактору серед районів спадає (коефіцієнт кореляції дорівнює -0,64).

Висновки. Просторова модель «центр-периферії» за рівнем розвитку трудового потенціалу серед районів Київської області може бути окреслена, після описаних вище суспільно-географічних досліджень, існуванням 4 типів районів, що підтверджено і виявленими центр-периферійними закономірностями: райони центрального типу, райони напівпериферійного типу, райони периферійного типу та райони лакунарного типу (тобто райони, що є винятками із загального центр-периферійного правила просторового розподілу).

Центральні райони або райони-ядра – мікрорегіони-лідери за значенням інтегрального рангу розвитку трудового потенціалу, що утворюють єдиний просторовий ареал і складається із К.-Святошинського, Вишгородського, Броварського, Бородянського та Іванківського районів. На формування та розвиток трудового потенціалу деяких районів-ядер найбільший вплив здійснює економічно-культурний фактор (Броварський і Вишгородський райони), екологічний фактор (Бородянський і Іванківський райони) та демографічний фактор (Вишгородський та К.-Святошинський райони).

Напівпериферійні райони – мікрорегіони із буферними значеннями інтегрального рангу розвитку трудового потенціалу, що формують об'єднаний просторовий ареал із Фастівського, Васильківського, Білоцерківського, Кагарлицького, Миронівського, Богуславського та Бориспільського районів. На розвиток трудового потенціалу певних буферних районів найсильніше впливає економічно-культурний фактор (Бориспільський та Миронівський райони).

Периферійні райони – мікрорегіони-аутсайтери за значенням інтегрального рангу розвитку трудового потенціалу, що утворюють один окремий осередок (Тетіївський район) та два просторові ареали: 1) східний ареал складається із Баришівського, Згурівського та Яготинського районів; 2) південно-західний ареал складається із Сквирського, Володарського, Ставищенського, Тарашанського і Рокитнянського районів. На більшість районів даного типу сила впливу виявлених вище суспільно-географічних факторів така ж сама як і в середньому по районах Київської області.

Лакунарні райони – райони, що є винятками із загального центр-периферійного правила просторового розподілу. Даний тип об'єднує в собі 3 підтипи: підтип ближньої периферії, підтип дальнього центру та підтип провінційної напівпериферії.

Підтип ближньої периферії включає в себе Обухівський район Київської області, що за геопозицією є районом-сусідом 1-го порядку, хоча за інтегральним рангом розвитку трудового потенціалу належить до групи районів-аутсайдерів. Найслабший вплив на розвиток трудового потенціалу Обухівського мікрорегіону здійснює екологічний фактор.

Підтип дальнього центру складається з П.-Хмельницького району Столичного регіону. Особливістю даного підтипу є те, що мікрорегіон належить до групи районів-лідерів за рівнем розвитку трудового потенціалу, проте є досить віддаленим від Києва.

Підтип провінційної напівпериферії включає в себе Тетіївський район, що належить до групи районів із буферними значеннями інтегрального рангу розвитку трудового потенціалу, однак мікрорегіон є дуже дистанційованим столиці (район-сусід 4-го порядку), що надає йому ознак глибокої провінціальності. Найслабший вплив на розвиток трудового потенціалу Тетіївського мікрорегіону здійснює економічно-культурний фактор.

Окрім описаного вище, у регіональному розвитку трудового потенціалу Київської області спостерігається досить гостра нерівномірність. Так, значення інтегрального рангу розвитку трудового потенціалу у найкращому районі-лідері (К.-Святошинський район) у понад 2,4 рази менше, ніж у найгіршому районі-аутсайдері (Тарашанський район). За значенням екологічного

індексу, демографічного індексу та економічного індексу розрив у розвитку (max/min) серед мікрорегіонів складає відповідно майже 8 разів, 9,5 рази та 4,6 рази. Найменше значення за індексом культури, що дорівнює нулю, належить К.-Святошинському району (вочевидь через густонаселеність даного району, що дається в знаки при розрахунку відносних показників), а найбільше, що становить 0,973, – Володарському району Київської області.

Список використаних джерел

1. Баб'як Г.П. Трудовий потенціал регіону: особливості формування і використання в умовах переходу до ринкової економіки: (на матеріалах Тернопільської області) / Г.П. Баб'як. – Тернопіль, 1996. – 85 с.
2. Долішній М.І. Трудовий потенціал, зайнятість і ринок праці: Теорія і практика / М.І. Долішній, С.М. Злупко, Г.С. Злупко. – Львів: Видавництво "Наук.–дослід. та редакційно-видавничий відділ Львівського ін-ту внутр. справ при нац. акад. внутрішніх справ України", 1997. – 340 с.
3. Заволока Ю. До аналізу компонентної структури трудового потенціалу Харківської області / Ю. Заволока // Часопис соціально-економічної географії. Випуск 3. – Харків, 2007. – С. 142 – 148.
4. Згалат-Лозинська Л. О. Економічний механізм ефективного використання трудового потенціалу за умов формування ринкових відносин: Автореф. дис. канд. екон. наук / Л. О. Згалат-Лозинська. – К., 2002. – 18 с.
5. Мезенцева Н. І. Столичний регіональний ринок праці України : суспільно-географічна характеристика / Н. І. Мезенцева, Т. О. Стеценко, О. С. Стеценко // Економічна та соціальна географія. – 2013. – Вип. 3(68). – С. 48–56.
6. Немець Л. М. Територіальна диференціація вікової структури населення як відображення економічного розвитку районів Харківської області / Л. М. Немець, К. Ю. Сегіда // Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України. Районування економічного простору України: питання методології і практики: 36 наук. праць / НАН України. Інститут регіональних досліджень; відп. ред. Є. І. Бойко. – Львів, 2010. – Вип. 5(85). – С. 391-399
7. Пирожков С. І. Трудовой потенциал в демографическом измерении / С.И. Пирожков. – К.: Наук. думка, 1992. – 177 с.
8. Панкратов А. С. Трудовой потенциал в системе управления производством / А. С. Панкратов. – М.: Изд-во Моск. ун-та, 1983. – 214 с.
9. Попов В. М. Відтворення трудового потенціалу аграрного сектора економіки: Автореф. дис. канд. екон. наук: 08.07.02 / В. М. Попов // Кіров.нац.тех.ун-т. – Миколаїв, 2005. – 20 с.
10. Приймак В.І. Трудовий потенціал і механізм його реалізації в регіоні: (Монографія) / В.І. Приймак – Львів: видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2002. – 383 с
11. Сегіда К. Особливості використання працересурсного потенціалу Харківської області / К. Сегіда, В. Лозицька // Часопис соціально-економічної географії. – 2014. – Т. 17. – №. 2. – С. 86-92.
12. Слівинська Н. М. Соціально-економічні та демографічні чинники реалізації трудового потенціалу регіону: Автореф. дис. ... канд. екон. наук: 08.09.01 / Н. М. Слівинська // Терноп. акад. нар. госп. – Д, 2003. – 19 с.

Список использованных источников

1. Бабяк П. Трудовой потенциал региона: особенности формирования и использования в условиях перехода к рыночной экономике: (на материалах Тернопольской области) / Г.П. Бабяк. - Тернополь, 1996. - 85 с.
2. Нижний М.И. Трудовой потенциал, занятость и рынок труда: Теория и практика / М.И. Нижний, С.М. Злупко, С. Злупко. -Львов: Издательство "науч. опыт. И редакционно-издательский отдел Львовского ин-та внутр. Дел при нац. Акад. Внутренних дел Украины", 1997. - 340 с.
3. Заволока Ю. К. анализа компонентной структуры трудового потенциала Харьковской области / Ю. Заволока // Журнал социально-экономической географии. Выпуск 3. - Харьков, 2007. - С. 142 - 148.
4. Згалат-Лозинская Л. А. Экономический механизм эффективного использования трудового потенциала в условиях формирования рыночных отношений: Автореф. дис. канд. екон. наук / Л. А. Згалат-Лозинская. - М., 2002. - 18 с.
5. Мезенцева Н. И. Столичный региональный рынок труда Украины: общественно-географическая характеристика / Н. И. Мезенцева, Т. А. Стеценко, А. С. Стеценко // Экономическая и социальная география. - 2013. - Вых. 3 (68). - С. 48-56.
6. Немец Л. Н. Территориальная дифференциация возрастной структуры населения как отражение экономического развития районов Харьковской области / Л. Н. Немец, К. Ю. Сегид // Социально-экономические проблемы современного периода Украины. Районирования экономического пространства Украины: вопросы методологии и практики: Сб. науч. трудов / НАН Украины. Институт региональных исследований; отв. ред. Е. И. Бойко. - Львов, 2010. - Вых. 5 (85). - С. 391-399
7. Пирожков С. И. Трудовой потенциал в демографическом измерении / С.И. Пирожков. - К.: Наук. мнение, 1992. - 177 с.
8. Панкратов А. С. Трудовой потенциал в системе управления производством / А. С. Панкратов. - М.: Изд-во Моск. ун-та, 1983. - 214 с.
9. Попов В. М. Воспроизведение трудового потенциала аграрного сектора экономики: Автореф. дис. канд. екон. наук: 08.07.02 / В. М. Попов // Киров.нац.тех.ун-т. - Николаев, 2005. - 20 с.
10. Приймак В.И. Трудовой потенциал и механизм его реализации в регионе: (Монография) / В.И. Приймак - Львов: издательский центр ЛНУ имени Ивана Франко, 2002. - 383 с
11. Сегид К. Особенности использования працересурсного потенциала Харьковской области / К Сегид, в. Лозицька // Журнал социально-экономической географии. - 2014. - Т. 17. - №. 2. - С. 86-92.
12. Сливинская Н. М. Социально-экономические и демографические факторы реализации трудового потенциала региона: Автореф. дис. ... канд. екон. наук: 08.09.01 / Н. М. Сливинская // Терноп. акад. р. хоз. - Д, 2003. - 19 с.

References

1. Babyak P. Labor potential of the region: features of formation and use in the context of the transition to a market economy: (based on the materials of the Ternopil region) / G.P. Granny. - Ternopil, 1996. -- 85 p.
2. Lower M.I. Labor potential, employment and the labor market: Theory and practice / M.I. Nizhny S.M. Stupid, S. Stupid. -Lviv: Publishing house "scientific experience. And the editorial and publishing department of the Lviv Institute of Internal Affairs under the National Academy of Internal Affairs of Ukraine", 1997. - 340 p.
3. Zavoloka Yu. K. analysis of the component structure of the labor potential of Kharkov region / Yu. Zavoloka // Journal of socio-economic geography. Issue 3. - Kharkov, 2007. - P. 142 - 148.
4. Zghalat-Lozynska L. O. Ekonomichnyi mekhanizm efektyvnoho vykorystannia trudovoho potentsialu za umov formuvannia rynkovykh vidnosyn [Economic mechanism for effective utilization of the labor potential under market conditions]: Avtoref. dys. kand. ekon. nauk / L. O. Zahlat-Lozynska. - K., 2002. -- 18 pages.
5. Mezentseva N. I. Metropolitan regional labor market of Ukraine: socio-geographical characteristics / N. I. Mezentseva, T. A. Stetsenko, A. S. Stetsenko // Economic and social geography. - 2013. - Issue. 3 (68). - S. 48-56.
6. Nemets L. N. Territorial differentiation of the age structure of the population as a reflection of the economic development of the Kharkiv region / L. N. Nemets, K. Yu. Segid // Socio-economic problems of the modern period of Ukraine. Zoning of the economic space of Ukraine: questions of methodology and practice: Sat. sciences. Proceedings / NAS of Ukraine. Institute for Regional Studies; open ed. E.I. Boyko. - Lviv, 2010. - Issue. 5 (85). - S. 391-399
7. Pirozhkov S. I. Labor potential in the demographic dimension / S.I. Pies. - K.: Science. Opinion, 1992. - 177 p.
8. Pankratov A. S. Trudovoi potentsyal v systeme upravleniya proyzvodstvom [Labor potential in the system of production management] / A. S. Pankratov. - M.: Yzd-vo Mosk. un-ta, 1983. - 214 pages.
9. Popov V. M. Vidtvorennya trudovoho potentsialu ahrahmo sektora ekonomiky [Recreation of the labor potential of the economy's agriculture sector]: Avtoref. dys. kand. ekon. nauk: 07/08/02 / V. M. Popov // Kirov.nats.tekh.un-t. - Mykolaiv, 2005. -- 20 pages.
10. Priymak V.I. Labor potential and the mechanism of its implementation in the region: (Monograph) / V.I. Priymak - Lviv: publishing center of LNU named after Ivan Franko, 2002. - 383 p.
11. Segid K. Features of the use of the potential resource potential of the Kharkov region / K Segid, in. Lozitska // Journal of socio-economic geography. - 2014. - T. 17. - No. 2. - S. 86-92.
12. Slivinska N. M. Sotsialno-ekonomichni ta demohrafichni chynnyky realizatsii trudovoho potentsialu rehionu [Social economic and demographic factors of the actualization of region's labor potential]: Avtoref. dys. kand. ekon. nauk: 08.09.01 / N. M. Slivinska // Ternop. akad. nar. hosp. - D, 2003. -- 19 pages.

Надійшла до редколегії 5.12.19